

Deutsch Gyula És László Az Unokatestvérekkel

1922-ben készült a kép. A legkisebb Gyula, a háta mögött Mestitz Juci, utána Gyula bátyja, Laci, a leghátsó pedig Juci testvére, Mestitz Misi. Valakinél, valamelyik udvaron készült a kép, itt Marosvásárhelyen, de nem tudom, melyik részén a városnak. Úgy tudom, hogy a képet Juci adta Gyulának. A gyerekek édesanyjai testvérek voltak. A család Szászrégenben is és itt, Marosvásárhelyen is lakott. Jómódú emberek voltak, Szászrégenben volt egy textilkereskedésük, az 1880-as évek végén alapították a Gyula nagyszülei. Egy időben itt is volt, Marosvásárhelyen egy üzletük. A fióközlet -- a főtéren, a Posta utca sarkán, ahol most a Bernády-szobor van -- sokkal később alakult, és hamar vége lett, mert olyan üzletvezető került, aki nem tudta rendesen vezetni az üzletet. 1918-ban született a férjem. Amikor iskolába járt, akkor itt laktak, Marosvásárhelyen. Nem a zsidó iskolában járta az elemi iskolát, hanem a normál elemiben, de nem tudom, miért, pedig akkor már létezett a zsidó iskola. A négy elemi után a Papiu Líceumba került, ott érettségizett 1936-ban. Az idő alatt a szülők itt laktak. A Gyula családja, azt hiszem, szombatoként eljárt a templomba. Gyulának volt bár micvája, a testvérének is volt, mondta, hogy megtartották. Otthon magyarul beszéltek, de németül is mindenki nagyon jól tudott a családban. Laci és Gyula jó testvérek voltak, csak nem volt nagyon közeli a kapcsolatuk, mert nyolc év különbség volt köztük, és ezt Laci mindig érezte vele. Laci hamarabb lett önálló. Laci is Marosvásárhelyen járt iskolába, a mostani Unirea Líceum katolikus fiúgimnázium volt, ő ott érettségizett, azt hiszem, 1928-ban. Azután textilmérnöki iskolában volt Németországban. 2-3 éves textilmérnöki képzés volt, s miután azt elvégezte, ezt a főiskolát, hazakerült. Nem tudom, pontosan hányban, visszaköltöztek a szülők Szászrégenbe. Gyula dolgozott az üzletben, segített az édesapjának, és közben járt Kolozsvárra az egyetemre, s el is végezte látogatás nélkül a jogot, tehát otthon tanult, s csak vizsgázni ment fel az egyetemre. Szászrégenben az édesapja tanította arra a szakmára is, és ment fel vizsgázni Kolozsvárra, mikor volt a vizsgaidőszak. Mesélte, hogy abban az időben nagyon szigorúan nevelték a gyerekeket. Járt teniszezni, ez volt a szórakozása.

Ilyenkor találkozott a barátokkal, mert különben eléggé be volt fogva a munkára. Nagy textilkereskedésük volt, délelőtt-délután nyitva volt, és ő nem volt ott egy kivételezett személy, ő is úgy volt ott, mintha alkalmazott lett volna. Az édesapja nem tett különbséget közte és az alkalmazottai között, egyformán voltak elbírálva. A fiúkat 1942-ben együtt vitték el munkaszolgálatra. Máramarosszigetnél kezdték, majd az akkori Magyarország területén voltak munkaszolgálatban: Nagybányán, Szentkirályszabadján, Lengyelországban és Kárpátalján is voltak. Végig együtt voltak, és együtt is szabadultak. Azt hiszem, már 1944 végén itthon voltak, szerencsésen megúszták. A szüleiket eldeportálták, és gázkamrába kerültek. Mikor Gyula hazakerült, elhanyagolta, nem tette le a doktorátust. Nem tudom, hogy még kellett valami vizsgát letegyen az egyetemen, miután visszajött, de Szászrégenben a bíróságon kapott állást, ügyész lett belőle. Két évig volt ott, és mind várta, hogy kapja meg a véglegesítését. Aztán jöttek a nagy szocialista idők, azt hiszem, 1947-ben, s nem véglegesítették, mert nem volt jó a származása, kizsákmányoló volt az édesapja, s alkalmazottai voltak, ezért ő nem lehetett ügyész. S akkor megmérgeződött, és otthagya a bíróságot. Összetársult valakivel, és az üzlethelyiségükben nyitottak egy kis üzletet, ami egy évig se funkcionált, mert 1948-ban jött az államosítás [lásd: államosítás Romániában]. Így került aztán az állami kereskedelembe, és ott ismerkedtünk mi össze. Aztán mind gyakrabban jött be, végül is 1950-ben beköltözött Marosvásárhelyre. Akkor már az itteni központnál dolgozott, ugyanannál a vállalatnál. Már naponta találkoztunk, és így sor került a házasságra 1950 augusztusában.